

การประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการกับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
An Application the Yonisomanasikara and Effectiveness in School as Percived
by Teachers under Nakhon Si Thammarat Primary
Education Service Area Office 3

นัฐวุฒิ คุระเอียด, บุญส่ง ทองเอียง, ทิพมาศ เสวตวรโชติ

Nattawut Khura-iad, Boonsong Thong-eaing, Tippamas Sawetworrachot

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus

E-mail: nattawut53017@gmail.com

Received: January 23, 2023 Revised: February 7, 2023 Accepted: January 20, 2024

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาระดับการประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการ ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการ กับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 1,598 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 306 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิดซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานตามหลักโยนิโสมนสิการ อยู่ใน ระดับมาก 2. ประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม ทั้ง 4 ด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3. การใช้หลักโยนิโสมนสิการ โดยรวม (X) กับประสิทธิผลการบริหารงาน โดยรวม (Y) ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .882$)

คำสำคัญ: โยนิโสมนสิการ, การบริหารสถานศึกษา, ประสิทธิผลการบริหารงาน

Abstracts

This thesis aims as follows 1) To study the level of application of the Yonisomanasikara in school administrators as perceived by Teachers under Nakhon Si Thammarat Primary Education Service Area Office 3. 2) To study the level of effectiveness in school administrators as perceived by Teachers under Nakhon Si Thammarat Primary Education Service Area Office 3. and 3) To study the relationship between the application of the Yonisomansikara and the effectiveness in school administrators as perceived by Teachers under Nakhon Si Thammarat Primary Education Service Area Office 3. There are about 1,598 persons, sample size according to Krejcie and Morgan's table measurement, the samples were about 306 persons, The tool used to collect data is a closed-ended questionnaire, which analyzes quantitative data with ready-made computer programs. Statistics used in the research include frequency values, percentage values, averages, standard deviations. Pearson's simple correlation statistics

The findings were as follows 1. Yonisomanasikara in the administration in total, all 10 ways, was found to be the highest level 2. Effectiveness in the administration of school all 4 aspects, showed the highest level 3. Yonisomanasikara by combining (X) with the effectiveness (Y) in the administration of school was found to had a statistically significant positive correlation of 0.01 ($r = .882$)

Keywords: Yonisomanasikara, School Administration, Effectiveness in school

บทนำ

การบริหารจัดการการศึกษาของประเทศไทย เป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการที่จะจัดการและส่งเสริมการศึกษาให้ประชาชนมีความรู้ มีคุณภาพ มีศักยภาพในการที่จะพัฒนาตนเอง พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบนฐานความรู้และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ตลอดในระยะเวลาที่ผ่านมาระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 และประกาศในราชกิจจานุเบกษานั้น จุดมุ่งหมายเพื่อสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีขึ้นในระบบต่าง ๆ ของประเทศ ทั้งภาครัฐและเอกชน (ธวัชชัย นิลประดับ, 2559, หน้า 116) สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภท หากจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนจะต้องเริ่มจากการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีบทบาททางการบริหาร เพราะผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบต่อการศึกษาที่จะเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหารตามที่ (สุนันธิณี ม่วงเนียม , 2562, หน้า 307-308)

สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน ผลสืบเนื่องมาจากการรับเอาความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของตะวันตกเข้ามาอย่างขาดการกลั่นกรองและไม่มีขีดจำกัด ประกอบกับการก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและสารสนเทศ ส่งผลให้เกิดความไม่สมดุลระหว่างการพัฒนาประเทศทางด้านวัตถุกับด้านจิตใจ วัตถุแผ่ขยายความก้าวหน้าอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว แต่ในทางตรงกันข้ามกันสภาวะทางจิตใจของประชาชนในชาติกลับเสื่อมถอยและตกต่ำลงอย่างน่าเป็นห่วง เพราะการขาดแคลนความเจริญก้าวหน้าทางด้านจิตใจหรือขาดศีลธรรมประจำใจนั่นเอง ในยุคดิจิทัล ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้คนไทยและสังคมไทยไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ ซึ่งการจะดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมได้ในปัจจุบันอย่างมีความสุขก็ต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมโลกยุคดิจิทัลได้โดยมีวิจารณญาณและความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่จะพัฒนาสังคมและชีวิตมนุษย์ให้อยู่ได้อย่างมีความสุข โดยการศึกษาจะต้องให้ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม หรือส่งเสริมความเจริญทางด้านวัตถุโดยไม่ละเลยความเจริญทางด้านจิตใจของคนในสังคมด้วย ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจและสติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่

ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ , 2542, หน้า 4) การเป็นพลเมืองยุคดิจิทัลที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นสิ่งสำคัญที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้และพัฒนาโดยปัจจัยสำคัญที่ต้องเผชิญความเปลี่ยนแปลง ก็คือ ประสิทธิภาพของงาน ถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน ก็คือบริหารงานไม่ว่าจะเป็นการบริหารประเทศ การบริหารเศรษฐกิจ การบริหารรัฐวิสาหกิจ การบริหารครัวเรือน และที่สำคัญที่สุดคือสถานศึกษา เพราะหากสถานศึกษามีประสิทธิภาพย่อมแสดงว่าผู้เรียนมีประสิทธิภาพ และเอื้อต่อการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต (เยาวเรศ บัวขาว, 2560, หน้า 167-178)

การบริหารจัดการการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวนั้น คือให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมและจริยธรรม นั้นผู้ที่มีส่วนสำคัญอย่างมากนอกเหนือจากครูผู้สอน ก็คือผู้บริหารหรือผู้บริหารสถานศึกษา เพราะเป็นผู้กำหนด วางแผน ทิศทางในการจัดการศึกษาและนำพาการศึกษาไปสู่ความสำเร็จ ผู้บริหารนั้นต้องบริหารจัดการหรือให้การดูแลงานหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านวิชาการ ด้านบุคคล ด้านทรัพยากร ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน เหล่านี้เป็นต้น ผู้บริหารต้องใช้ความรู้และทักษะการบริหารงานที่เหมาะสมกับหน่วยงานและให้สอดคล้องกับสภาพและบริบทของสถานศึกษาในแต่ละแห่ง (พัชรารัตน์ สังข์ศรี, 2561 หน้า 1261)

โยนิโสมนสิการที่พระพุทธเจ้าทรงแนะนำไว้ เพื่อนำไปสู่กระบวนการสร้างปัญญา(Intelligence Movement) ซึ่งเป็นวิธีคิดที่จะตัดสินใจการคิดแบบเพื่อสนองค้นหาหรือการคิดด้วยความไม่พอใจเป็นพื้นฐาน เป็นการแก้ปัญหาและพึ่งพาตนเองได้ด้วยความรู้คิด หมายถึงความรู้จักคิด รู้จักพิจารณา กำหนดมองสิ่งทั้งหลายให้ได้คุณค่า คิดเป็น รู้จักคิดวิเคราะห์ สืบสาว ให้เข้าถึงความจริงซึ่งทำให้สามารถแก้ปัญหาได้และรู้จักริเริ่มทำการต่าง ๆ อย่างถูกต้องได้ด้วยตนเอง ในภาษาธรรม เรียกว่า ความถึงพร้อมด้วยโยนิโสมนสิการหรือ

การทำโยนิโสมนสิการให้ถึงพร้อม เรียกเป็นคำศัพท์ว่า โยนิโสมนสิการสัมปทาน ความรู้จักคิดหรือคิดเป็น มีความสำคัญเป็นเรื่องที่ย้ำเน้นกันมากในวงการศึกษามัยปัจจุบัน (จันจิรา ผึ้งพงษ์, 2560, หน้า 159-171)

การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงการบริหารและการจัดการในอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้เป็นนิติบุคคล การนำวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการมาใช้ในการบริหารจัดการ นับเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะต้องนำมาใช้ เพื่อให้การบริหารงานของสถานศึกษาประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 (พระมหาสุเทพ สุธาจาโร (บุญหยง), 2559, หน้า 12)

จากเหตุผลข้างต้น ทำให้มีความสนใจที่จะศึกษาการประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการกับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 เมื่อศึกษาแล้วสามารถนำผลการศึกษาวิจัยนี้ใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการพัฒนาปรับปรุงตนเอง ให้มีหลักการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ซึ่งการปฏิบัติตามหลักวิธีคิดดังกล่าว จะส่งผลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานในโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1 เพื่อศึกษาระดับการประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการ ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3
- 2 เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3
- 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการ กับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

วิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 223 โรงเรียน ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,598 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 306 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้จากตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) โดยเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้าง โดยทำการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ มาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นเพศ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา 10 วิธี จำนวน 40 ข้อ ลักษณะคำถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตั้งแต่น้อยที่สุดถึงมากที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ ลักษณะคำถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตั้งแต่น้อยที่สุดถึงมากที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช ถึงผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

2. นำแบบสอบถามไปแจกให้กับครูที่เป็นกลุ่มครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 เพื่อรวบรวมข้อมูล

3. ตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนตามที่ต้องการ

4. ประมวลผลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์, ค่าความเชื่อมั่น ใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) โดยใช้สูตรของ Cronbach

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการกับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน

ผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการใช้หลักโยนิโสมนสิการในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ดังนี้

พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานตามหลักโยนิโสมนสิการ อยู่ใน ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ วิธีคิดแบบอริยสัจ และ วิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้ – คุณค่าเทียม เท่ากัน ส่วน วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับประสิทธิผลของการบริหารงาน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การบริหารงานทั่วไป ส่วน การบริหารงานงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

3. ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการกับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .882$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ($r = .847$) ด้านการบริหารงานงบประมาณ ($r = .454$) ด้านการบริหารงานบุคคล ($r = .629$) และด้านการบริหารงานทั่วไป ($r = .841$)

การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการกับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงกับทฤษฎี แนวคิด และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

1. จากผลการศึกษา พบว่า ระดับการใช้หลักโยนิโสมนสิการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ทั้ง 10 ด้าน ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาทุกด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน จะเห็นได้ว่า ระดับการใช้หลักโยนิโสมนสิการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 มีการใช้หลักโยนิโสมนสิการอยู่ในเกณฑ์ดี เพราะการใช้หลักโยนิโสมนสิการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ซึ่งเป็นทั้งครูและบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในการบริหารสถานศึกษา เพราะเป็นผู้ที่มีหน้าที่กำกับ ติดตาม ดูแลให้ข้าราชการครูในสถานศึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังสติปัญญา ตามความรู้ ความสามารถของแต่ละบุคคล และต้องมีความสามารถที่จะประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมและพัฒนากิจการปฏิบัติงานสถานศึกษาให้ก้าวหน้ากับลักษณะที่เปลี่ยนไปของกระบวนการบริหารจัดการทางการศึกษา ซึ่งทั้งหมดนี้จะขึ้นอยู่กับความสามารถทางการคิดของผู้บริหารเป็นหลัก

ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การใช้หลักโยนิโสมนสิการในการบริหารงานของสถานศึกษา ทั้ง 10 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ภิญญาดา ชนะเสภา, 2560, หน้า ก) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักโยนิโสมนสิการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักโยนีสมนสิการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการบริหารวิธีคิดแบบวิภาษวาท รองลงมาคือ ด้านการบริหารวิธีคิดแบบเห็นคุณค่าและทางออก และด้านการบริหารวิธีคิดแบบเร้าคุณธรรมตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการบริหารด้วยวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักโยนีสมนสิการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวม มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารมีการปฏิบัติสูงกว่าครูผู้สอน และจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารมีการปฏิบัติสูงกว่าครูผู้สอน และจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แนวทางในการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาตามหลักโยนีสมนสิการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมมีวิธีการคิดแบบโยนีสมนสิการ พบว่า สถานศึกษาควรมุ่งเน้นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ครู และผู้บริหารทุกคนควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน และสถานศึกษาควรจัดทำสาระท้องถิ่น ที่มีข้อมูลและเนื้อหาที่สำคัญในจังหวัดขอนแก่น ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และธำรงไว้อันดีงานผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูสอนรายวิชาที่ถนัดและชำนาญมากที่สุด ซึ่งจะสามารถแก้ไขปัญหาดุจดบพร่องทางการเรียนของผู้เรียน และควรจัดให้มีโครงการเป็นประจำทุกปี เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การทดลองนำไปใช้ และการประเมินการใช้สื่อ เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพสื่อการเรียนการสอน และควรมีนโยบายในการส่งเสริมครูผู้สอนในการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระครูพิศิษฐ์สฤษฎิ์ สະໂບບາງ, 2561, หน้า ก) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักโยนีสมนสิการ ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ พบว่า รูปแบบ การนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักโยนีสมนสิการ ควรมีการดำเนินการ 6 ขั้น ได้แก่ 1) ขั้นสืบสาวหาเหตุปัจจัย เป็นขั้นศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษา 2) ขั้นวิภาษวาท เป็นการคิดและพูดอย่างเป็นลำดับขั้นตอนก่อนและหลังซึ่งตรงกับการวางแผน 3) ขั้นอรรถธรรมสัมพันธ์ เป็นข้อปฏิบัติหรือวิธีการที่ส่งผลตามความมุ่งหมายที่วางไว้ซึ่งตรงกับวิธีการนิเทศที่ส่งผลให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ของการนิเทศ 4) ขั้นอริยสัจ/คุณค่าและทางออก เป็นการดำเนินงานตามแผนตรงกับขั้นตอนงานแก้ปัญหา ที่ตรงกับสาเหตุ 5) ขั้นอยู่กับปัจจุบัน เป็นการยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำในอดีตพร้อมที่จะทำปัจจุบันให้ ดีขึ้น ซึ่งตรงกับผลการประเมิน และ 6) ขั้นปลุกเร้ากุศล เป็นขั้นที่นำเอาประสบการณ์ความรู้มาปรับปรุง พัฒนางานต่อไปซึ่งตรงกับนำผลการประเมินการนิเทศมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนา.เมื่อผู้วิจัยนำรูปแบบ การนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักโยนีสมนสิการไปทดลองใช้กับผู้บริหารและคณะครูโรงเรียน วัดปทุมคงคา ผลการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในโรงเรียนโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 48 ข้อ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{x}=4.57$ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระปลัดสนธิชัย ปสนนจิตโต (มาตรไพจิตร) , 2561, หน้า ก) ได้วิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนา

ภาวะผู้นำตามหลักพุทธบริหารการศึกษา สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาภาคกลาง ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพการคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคกลางโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ในด้านภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงด้านการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการตัดสินใจ ด้านภาวะผู้นำเชิงปฏิรูป ด้านภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ด้านพฤติกรรมภาวะผู้นำด้านคุณลักษณะผู้นำ ตามลำดับ 2. แนวคิด ทฤษฎี และหลักพุทธบริหาร ที่เกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหาร สถานศึกษามี 4 กลยุทธ์ คือ 1) กลยุทธ์ด้านการตัดสินใจบูรณาการกับสัปปริสธรรมหลักกัลยาณมิตร และหลัก โยนิโสมนสิการ 2) กลยุทธ์ด้านการสร้างแรงจูงใจบูรณาการกับหลักสังคหวัตถุ 4 หลักพรหมวิหาร 4 3) กล ยุทธ์ ด้านการสื่อสารบูรณาการกับ หลักกัลยาณมิตรธรรมหลักสังคหวัตถุ 4 4) กลยุทธ์ ด้านภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงบูรณาการกับ หลักกัลยาณมิตรหลักปัญญา หลักโยนิโสมนสิการหลักสัปปริสธรรม 7 และ 3. กล ยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพุทธบริหารการศึกษา มีองค์ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และแนวทางปฏิบัติ ในทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ, ด้านการสร้างแรงจูงใจ, ด้านการสื่อสาร, และด้าน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาสัมพันธ์กับองค์ความรู้ทั้ง 4 กลยุทธ์เชิงพุทธ และ 16 แนวทางปฏิบัติในสถานการณ์ปัจจุบัน

2. จากผลการศึกษา ระดับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย คือการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ย สูงสุด รองลงมาคือ การบริหารงานทั่วไป ส่วน การบริหารงานงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 3 ให้ความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาอันดับแรกงานวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัย (กิตติพงษ์ อินสุชิน, 2560, หน้า ก) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิผลการ บริหารงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยรวมและราย ด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน มีคะแนนสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ รองลงมา คือ บริหารงาน บุคคล และระดับต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (สมควร ชุมชอบ, 2560 หน้า ก) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผล ในการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัย ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการ พัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้าน การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และ ด้านการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (ฉัตร

กมล ต้นขุน, 2560, หน้า ก) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านงบประมาณรองลงมาคือ ด้านการบริหารทั่วไป รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้ายคือ ด้านวิชาการ

3. จากผลการศึกษา พบว่า การใช้หลักโยนิโสมนสิการ โดยรวม (X) กับประสิทธิภาพการบริหารงาน โดยรวม (Y) ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .882$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการบริหารงาน วิชาการ ($r = .847$) ด้านการบริหารงานงบประมาณ ($r = .454$) ด้านการบริหารงานบุคคล ($r = .629$) และ ด้านการบริหารงานทั่วไป ($r = .841$) ผลการวิจัยครั้งนี้จึงยอมรับสมมติฐาน บางส่วน ของการวิจัยข้อที่ 3 ที่ว่า การประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 3 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (มนัญชัย ชาวแกล้ง, 2563, หน้า ก) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรม ทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักธรรมทศพิธราชธรรมของผู้บริหาร สถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรีเขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (สหัส พทอนวร, 2563, หน้า ก) ได้วิจัยเรื่อง การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับ จรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า การ ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครูมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควร ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลอย่างต่อเนื่อง เพื่อการเป็นแบบอย่างที่ดีของครูในสถานศึกษา นอกจากนี้สามารถ นำข้อมูลและสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประ โยชน์ เพื่อกำหนดนโยบายในการพัฒนาบุคลากรภายใน องค์การ ตลอดจนสามารถนำมาพัฒนาตนเองและวิชาชีพได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (ดวงกมล โถทอง, 2563, หน้า ก) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับ แรงจูงใจในการ ปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการ ครูและบุคลากรทางการศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษา โดยรวมมี

ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (ลิษา สมักรพันธ์, 2562, หน้า ก) ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุป

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการใช้หลักโยนิโสมนสิการในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 3 โดยรวม อยู่ใน ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ วิธีคิดแบบอริยสัจ และ วิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้ – คุณค่าเทียม เท่ากัน ส่วน วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 3 โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การบริหารงานทั่วไป ส่วน การบริหารงานงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

3. ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการกับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 3 โดยรวม มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .882$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ($r = .847$) ด้านการบริหารงานงบประมาณ ($r = .454$) ด้านการบริหารงานบุคคล ($r = .629$) และด้านการบริหารงานทั่วไป ($r = .841$)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ะกับการใช้หลักโยนิโสมนสิการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรพยายามหมั่นฝึกตนเองในการคิดแบบโยนิโสมนสิการและนำหลักโยนิโสมนสิการมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารงานยิ่ง ๆ ขึ้นไป

2. จากผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานงบประมาณ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนัก มุ่งมั่น และพัฒนางานด้านบริหารในด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อย เพื่อให้การบริหารงานในทุกๆ ด้านมีประสิทธิภาพสู่มาตรฐานทางการศึกษาต่อไป

3. การใช้หลักโยนิโสมนสิการมีความสัมพันธ์ในทางบวก กับประสิทธิภาพการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารทุกคนจึงควรพยายามหมั่นฝึกฝนตนเอง พัฒนาดตนเอง เพื่อให้มีการใช้หลักโยนิโสมนสิการ อันจะช่วยให้การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัย การประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการกับประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาการประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการกับประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ในกรอบแนวคิดที่เป็นสากล เช่น แนวคิดของ Paul, Jensen, and Kerklau 35 ด้าน แนวคิดของ Scriven and Paul 10 ด้าน แนวคิดของ DeBono แสดงทฤษฎีการคิดวิจารณ์ญาณแบบหมวก 6 ใบ หรือแนวคิดของ Foundation for Critical Thinking 8 ด้าน ฯลฯ

2. ควรศึกษาการประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการกับประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ในเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- รัชชัย นิลประดับ. (2559). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
- สุนันธิณี ม่วงเนียม. (2562.). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เยาวเรศ บัวขาว. (2560). ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. นาคบุตรปริทรรศน์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

- พัชรารัตน์ สังข์ศรี. (2561, มกราคม – เมษายน). พุทธวิธีกับการบริหารการศึกษา. Veridian E-Journal, Silpakorn University.
- จันจิรา ผึ้งพงษ์. (2560). การพัฒนาความสามารถในการดูอย่างมีวิจารณญาณด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวโยนิโสมนสิการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย.
- พระมหาสุเทพ สุภาจาโร (บุญหยง). (2559). การศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พระครูพิศิษฐ์สฤษฎิ์ สະໂບບາງ. (2561). รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักโยนิโสมนสิการ. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.
- พระปลัดสนธิชัย ปสนนจิตโต (มาตรไพจิตร). (2561). กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพุทธบริหารการศึกษาสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคกลาง. คุชชินพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- กิตติพงษ์ อินสุชิน. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สมควร ชุมชอบ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ฉัตรกมล ต้นขุน. (2560). ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์.
- มนัญชัย ขาวแกลง. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักธรรมทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต1. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ลิษา สมักรพันธ์. (2562). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- ดวงกมล โถทอง. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สหัสพงศ์ พิทอนวร. (2563). การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ภิญญาดา ชนะเสภา. (2560). การบริหารสถานศึกษาตามหลักโยนิโสมนสิการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.